

Χ. Χρηστοβασίλης

Για την πατρίδα [απόσπασμα: πρ. Α']

Δράμα

Παναθήναια, Αθήνα

τμ. 1, τχ. 31 (5 Νοεμβρίου 1900), σ. 100-101

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ

Εκ τοῦ βραβευθέντος ἐν τῷ δραματικῷ ἀγῶνι τοῦ «Ἑλληνισμοῦ» δράματος τοῦ κ. Χ. Χρηστο-
Βασίλη «Γιὰ τὴν Πατρίδα» δημοσιεύομεν δύο ἀποσπάσματα, ἵνα δώσωμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας
τῶν «Παναθηναίων» ἰδέαν τινὰ τοῦ ἔργου τοῦ ἡμετέρου συνεργάτου.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΕΚ ΤΗΣ Α' ΠΡΑΞΕΩΣ

[Ἡ σκηνὴ ἐν Ἰωαννίνοις καὶ ἐν τῷ Στραγίῳ τοῦ Ἀλῆ Πασιά. Ὁ Ἀλῆ Πασιάς, στήσας τεχνηέντως παγίδα
εἰς τὸν ἀρχηγὸν τῶν μεταβάντων εἰς Ἰωάννινα ὡς συμμάχων ὀδοήκοντα περίπου Σουλιωτῶν Λάμπρον Τζα-
βέλλα, περιέμενε τὴν μεγάλην εἰδησὴν τῆς ἐπιτυχίας αὐτῆς, ἣν εἶχεν ἀναθέσει εἰς τὰ πιστά του ὄργανα τὸν
Θανάση Βάγιαν καὶ τὸν Ταχῆρ-Ἀμπάζην, οἵτινες εἰσέρχονται φέροντες αὐτῷ τὴν χαροποιὸν ἀγγελίαν τῆς
συλλήψεως τοῦ Λάμπρου Τζαβέλλα μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀνδρείων Σουλιωτῶν].

Ἀλῆ Πασιάς
(τοὺς ἀγκαλιάζει).

Νὰ ζήσετε, ὦρὲ παιδιά! γιὰ νὰ σᾶς καμαρόνω!
Ἐ! τώρα ἔγινα σωστὸς βεζύρης τοῦ Γιαννίνου!
Ὅπου τὸ Σούλι βρίσκεται σιτὴ φτέρνα μου ἀποκάτω!

(Ἐμβραίνουν οἱ δεσμοφύλακες φέροντες δεμένον ὀπισθάγκωνα καὶ
ἀφωπλισμένον τὸν Λάμπρον Τζαβέλλα).

(Ἐκπληκτος).

Λάμπρο - Τζαβέλλας
(μὲ θυμόν).

Καλῶς τονε τὸν ἀρχηγό, τὸν καπετὰν Τζαβέλλα!
Μπα! πῶς εἶσαι ἔτσι; Τί ἔπαυδες; Ποῦ εἶναι τ' ἄρματά σου;
Ποῦ τάχεις μ' αἷμα τούρκικο βαμμένα; Δὲ μοῦ κραίνεις;
Ρωτᾶς ἀκόμα, ἀντίχριστε; Ρωτᾶς σὰ νὰ μὴν ξέρης,
Καὶ θέλεις μὲ τὴ θέση μου αὐτὴ νὰ περιπαίξης!
Σαράντα χρόνια τὴν Τουρκιὰ μὲ πάθος πολεμάω,
Ἀλλὰ ποτὲ μὲ ἀπιστιὰ δὲ νίκησα κανένα!

Ἀλῆ Πασιάς.

Ὅσους ὡς τώρα νίκησα, τοὺς ἔχω νικημένους
Σὰν παλληκάρι ἐντιμο καὶ σὰν Σουλιώτης ἄξιος!
Ποτέ, ποτέ τὴν ἀπιστιὰ δὲν εἶχα σύμμαχό μου!

Λάμπρο - Τζαβέλλας.

Χαχαχαχά! Σ' εὐχαριστῶ πολὺ, ὦρὲ Κὺρ Λάμπρο,
Ποῦ μ' ἔκαμες κι' ἐγέλασα μὲ τὴν καρδιά μου ὅλη!
Ἄς εἶν' καλὰ τὸ Σούλι μου, Ἀλῆ, καὶ θάρρουν μέρες
Ὅπου τὰ γέλοια κ' ἡ χαρά, ποῦ ἀπολαβαίνεις τώρα,
Νὰ βγοῦν ἀπὸ τὴ μύτη σου! Μόνον νὰ ζῆ τὸ Σούλι!

Ἀλῆ Πασιάς.

Ἐ! τώρα ποῦ στὰ χέρια μου σ' ἔχω καλὰ βαλμένο
Θὰ τὴν πατήση τ' ἄτι μου γλήγορα τὴν αὐλή σου!

Λάμπρο - Τζαβέλλας.

Ὁ δρόμος εἶν' ἀνώφερος, καὶ τ' ἄτι σου δὲ βγαίνει!
Καὶ ξέμαθες νὰ περπατῆς πεζός, σὰν ὅταν ἦσουν
Ἐνας ἀγᾶς ἀσήμαντος ἀπὸ τὸ Τεπελένι,
Κ' ἔκλεφτες μὲ τὴ μάννα σου τοῦ Γαρδικιοῦ τὰ γίδια!
Καὶ τώρα ἔγεινες πασιᾶς! Χαχαχαχά!

Ἀλῆ Πασιάς (μὲ θυμόν).

Γκιαούρη!

Μάσε τὴ γλῶσσά σου, γιὰτι μ' ἔνα μου νεῦμα μόνο
Χίλια κομμάτια γένεσαι!

Λάμπρο - Τζαβέλλας.

Τὸ θάνατο ποτέ μου,
Ἀλῆ, δὲν τὸν φοβήθηκα! Κι' οὔτε θὰ μοῦ περάση
Ἀπὸ τὸ νοῦ καμμιὰ φορὰ ὁ φόβος τοῦ θανάτου!
Ἐκεῖνοι, ποῦ τὴν ἀπιστιὰ μὲς τὴν καρδιά τους ἔχουν,
Εἶν' ἀναντροί, καὶ τρέμουνε σιτὴν ὄψη τοῦ θανάτου!

Ἀλῆ Πασιάς. Τζαβέλλα, ἂν θέλῃς τὴ ζωὴ, τὴ λευτεριά σου ἂν θέλῃς,
 Ἄν θέλῃς νὰ εἶς ἄρματωλὸς καὶ σὺ καὶ τὸ παιδί σου,
 Στὰ πλειὸ καλὰ τοῦ κράτους μου καὶ πλούσια ἄρματωλίκια,
 Σὲ δυὸ τρεῖς μέρες τὸ πολὺ τὸ Σούλι νὰ μοῦ δώσης!

Δάμπρο - Τζαβέλλας. Ὅριστε γνώση ἀπὸ πασιᾶ, μυελὸ ἀπὸ βεζύρη!

Ἀλῆ Πασιάς. Ἄν σὲ τρεῖς μέρες τὸ πολὺ τὸ Σούλι δὲ μοῦ δώσης,
 Τὸ γυιό σου τὸ μονάκριβο, τὸ Φῶτο θὰ σουβλίσω.
 Κι' ἀπόδιπλα στὴν ψησταριά τὸν ἴδιο θὰ σὲ βάλω
 Ὡσὰν ἄρνι τὴν Πασκαλιά νὰ τὸν στρηφογυρίζῃς!

Δάμπρο - Τζαβέλλας. Ἐ! τώρα πλειὰ μὲ νίκησες! Δὲν ἔχω ἄλλο λόγο!
 Πᾶρε τὸ Σούλι, κι' ὅλο μου τὸ βιό, κι' ὅ,τι ἄλλο θέλεις.
 Για νὰ μὴ πάθῃ τίποτα τὸ μαῦρο τὸ παιδί μου!
 Για τοῦ παιδιοῦ μου τὴ ζωὴ σοῦ γίνομαι προδότης!
 Προδότης τῆς Πατρίδας μου! προδότης τοῦ Σουλιοῦ μου!

Ἀλῆ Πασιάς
 (μὲ χαράν). Ἄφοῦ σοῦ ἦλθε τὸ μυαλό, δός μου τὸ Σούλι τώρα
 Για νὰ σὲ κάμω ἄρματωλό...

Δάμπρο - Τζαβέλλας. Καὶ πῶς νὰ σοῦ τὸ δώσω,
 Μὲ χέρια δίχως δύναμη, πιστάγκωνα δεμένα.
 Λῦσε τὰ χέρια μου μπροστά, δόσε μου τ' ἄρματά μου,
 Κι' ἀπόλυσέ με ἐλεύτερο νὰ πάω... γιὰ τὸ Σούλι...

Ἀλῆ Πασιάς. Κι' ἂν μ' ἀπατήσης;

Δάμπρο - Τζαβέλλας. Τὸ παιδί τοῦ Δάμπρου τοῦ Τζαβέλλα
 Εἶναι στὰ χέρια τοῦ Πασιά καὶ θὰ μοῦ τὸ σουβλίση!

Ἀλῆ Πασιάς
 Τὰ χέρια νὰ τοῦ λύσετε!

(Ἐ Ο Θανάση - Βάγιας κόπτει τὰ δεσμὰ ἀμέσως, ὁ δὲ Ἀλῆ Πασιάς
 τοῦ προτείνει τ' ἄρματά του).

Πᾶρε καὶ τ' ἄρματά σου,
 Καὶ πήγαινε στὸ σπίτι σου, καὶ σὲ τρεῖς μέρες μέσα
 Προσκυνημένο σύψυχο τὸ Σούλι νὰ μοῦ φέρῃς!
 (Ἐ Ο Τζαβέλλας ζώνεται τ' ἄρματά του, πλησιάζει τὸν Πασιά
 καὶ τὸν ἀποχαιρετᾷ).

Δάμπρο - Τζαβέλλας. Σ' ἀφίνω γειά, Βεζύρη μου!

Ἀλῆ Πασιάς. Ὡρα καλή σου, Δάμπρο!

Δάμπρο - Τζαβέλλας
 (Ἐ Ἀπὸ τὴν θύραν). Πασιά! καλὴ ἀντάμωση! σὲ τρεῖς ἡμέρες μέσα!

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΕΚ ΤΗΣ Γ' ΠΡΑΞΕΩΣ

[Ἡ σκηνὴ εἰς τὰ στενά τοῦ Σουλιῦ. Ὁ Ἀλῆ - Πασιάς, ἰδὼν τοὺς ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῶν συμφιλιωθέντων ἀρχηγῶν Γιώργου Μπότσιαρη καὶ Δάμπρου Τζαβέλλα Σουλιώτας, ἐγκαταλείψαντας τὰ στενά, ἅτινα ἐθεωροῦντο ὡς κλεῖς τοῦ Σουλιῦ, καὶ ὑποχωροῦντας, καὶ νομίσας βεβαίαν πλέον τὴν νίκην του, λέγει πρὸς τὸν ἀρχιστρατήγόν του Σιλιχτάρ:]

Ἀλῆ Πασιάς. Ἀπόψε θέλω, Σιλιχτάρ, νὰ κοιμηθῶ στὸ Σούλι
 Καὶ ν' ἄχω κατοικία μου τοῦ Μπότσιαρη τὸ σπίτι.
 Ὅποιος στὸ Σούλι πρωτομπῆ ἀπ' ὅλο τὸ στρατό μου,
 Χίλια φλωριά βενέτικα, γιὰ κέρασμα θὰ λάβῃ,
 Κι' ὅποιος αὐτὸ τὸ μήνυμα ἐδῶ μοῦ πρωτοφέρῃ
 Κι' αὐτὸς θὰ λάβῃ ἑκατὸ φλωριά γιὰ κέρασμά του.
 Πήγαινε, Σιλιχτάρη μου, καμάρι τοῦ στρατοῦ μου!
 (Ἐ Ο Σιλιχτάρης ἐξέρχεται ὑποκλινόμενος).

Τώρα, Θανάση καὶ Ταχήρ, μπορῶ νὰ εἰπῶ πῶς εἶμαι
 Σωστὸς βαλῆς τῆς Ρούμελης, βεζύρης τοῦ Γιαννίνου.
 Τὸ Σούλι τ' ἀνυπόταχτο μὲ τοὺς κακοὺς Σουλιῶτες,
 Ἄφοντας ἔγεια πασιᾶς, μοῦ βάραιναν τὰ στήθια.
 Τοὺς εἶχα ἀδιάκοπα φορτιὸ ἀπάνω στὴν ψυχὴ μου,
 Σὰ νὰ εἶχα ἀπάνω στὴν καρδιὰ τὸν Ὀλυμπον ἀκέριο,
 Μὲ τὲς σαράντα δυὸ κορφές, τὲς καταχιονισμένες.

Σκοπὸς (εἰσερχόμενος). Ἔνας τρεχᾶτος ἔρχεται!

Ἄλῃ Πασιᾶς (μὲ χαρὰν).

Θὰ πάρθηκε τὸ Σούλι

Καὶ τὸ καλὸ τὸ μήνυμα μοῦ φέρει ὁ καημένος!
 Θανάση! ἑκατὸ φλωριά, πὸ τὸ δισάκι βγάλε
 Γιὰ νὰ τὰ δώσω κέρασμα σ' αὐτὸν ὅπου μοῦ φέρει,
 Πιγμένος στὸν ἰδρωτὰ του, τόση μεγάλη δόξα!

Θανάση - Βάγιας. (Ἐξάγει σακκίδιον πλήρες καὶ τὸ δίδει εἰς τὸν Ἄλῃ Πασιᾶν).

Πασιᾶ μου, λάβε τὰ φλωριά, καὶ ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ
 Νὰ σὲ ἰδοῦν τὰ μάτια μου, κι' ἀκόμα πλειὸ μεγάλο.

Ταχῆρ Ἀμπάζης.

Λιοντάρη τῆς Ἀρβανιτιᾶς, τῆς Ρούμελης ξεφτέρι,
 Νᾶναι πολλὰ τὰ χρόνια σου κ' ἡ δόξα σου μεγάλη,
 Κ' ἡμεῖς οἱ ἄλλοι ἔνδοξοι στὸν ἴσκιό σου νὰ ζοῦμε!

Ἀγγελιαφόρος.

Φύγε, Πασιᾶ μου! Γρήγορα πετάξου στὸ Βοριᾶ σου
 Καὶ τρέξε γιὰ τὰ Γιάννινα!

Ταχῆρ Ἀμπάζης

Τρελλάθηκαν, καημένε;

(ἐκπληκτός).

Τί λόγια εἶν' αὐτὰ ποῦ λές;

Ἄλῃ Πασιᾶς.

Δὲν πάρθηκε τὸ Σούλι;

Ἀγγελιαφόρος

Τὸ Στράτεμά σου κλείσανε οἱ ἄνομοι Σουλιῶτες
 Κι' ἀπὸ τὲς τέσσερες μεριές μὲ λύσσα τὸ χτυποῦνε.

(εἰσερχόμενος).

Τρέχει τὸ αἷμα σὰ νερό, τὸ τούρκικο τὸ αἷμα!

Τέτοια καταστροφή ποτὲ ἢ Ἀρβανιτιὰ δὲν εἶδε!

Ἄλῃ Πασιᾶς

Ὅμορ Βρουώνη, τ' ἄλογο! Χαθήκαμε, Ταχῆρη!

(περίτρομος).

Μᾶς πλάκωσεν ὁ Μπότσιαρης, μᾶς πλάκωσε ὁ Τζαβέλλας!

Ἡ μυρωδιὰ τοῦ χνώτου τους ἀρχίζει νὰ μὲ πνίγη!

(Ἐξέρχονται ὅλοι ἀπὸ τὴν σκηνὴν ἀπὸ τὸ ἐν μέρος, ἐνῶ ἀπὸ τὸ ἄλλο εἰσέρχονται
 ἄπειροι φυγάδες Τούρκοι καὶ ἐξέρχονται ἀλαλάζοντας ἀπὸ τὸ αὐτὸ μέρος, ὁπόθεν
 ἐξῆλθεν ὁ Ἄλῃ Πασιᾶς. Τελευταῖος ἐμβαίνει ὁ Σιλιχτάρης).

Σιλιχτάρης.

Τ' εἶν' τὸ κακό, ποῦ γίνηκε τοῦτο τὸ καλοκαίρι!

Ἀνάθεμά σε, Ἄλῃ - Πασιᾶ, βεζύρη τοῦ Γιαννίνου,

Ποῦ πῆγες καὶ πολέμησες μὲ τοὺς Κακοσουλιῶτες,

Κ' ἔκανες τὴν Ἀρβανιτιὰ τὰ μαῦρα νὰ φορέσῃ!

(Ἐξέρχεται καὶ ὁ Σιλιχτάρης ἀκολουθῶν τὸν ἴδιον δρόμον, ἐνῶ ἀπὸ τὸ ἄλλο
 μέρος εἰσέρχονται οἱ Σουλιῶτες μὲ τὸν Σαμουήλ).

Σαμουήλ

Ἐσύ, ποῦ εἶσαι νιώτερος, ἀναίβα ἐκεῖ στὸ βράχο,

(πρὸς ἓνα Σουλιώτην).

Κι' ἀγνάντευε κατακαμπῆς, ποῦ βρίσκονται οἱ Τούρκοι!

Ἔνας Σουλιώτης

Πῆρνε δρόμο περισσό, καὶ τρέχουν πηλαλῶντας,

(ἀναβαίνων εἰς τὸν βράχον).

Μοιάζουν κοπάδια πρόβατα, μοιάζουν κοπάδια γίδια,

Ποῦ τρέχουνε στὰ τέσσερα, λυκοκνηγημένα,

Καὶ πλειὸ προστά, πολὺ προστά, τρέχει ἓνας καβαλλάρης,

Σὰ νᾶναι τοῦ Βοριᾶ παιδὶ καὶ τῆς Νοτιᾶς ἀγγόνι.